

[J. Chr. Jensen.]

Sag, naar vi faar diskuteret den til Ende, vil faa en forholdsvis let Gang gennem Rigsdagen.

Det er meget interessant at se, at Kommissionen er gaaet meget grundigt til Værks og har foretaget en Række Undersøgelser i Lande, hvis Forhold i det hele og store kan siges at være ens med vore. Man har foretaget Undersøgelser i de skandinaviske Lande, Sverige, Norge og Finland, i Holland, Belgien og Svejts. Og det er meget interessant at se, at i alle disse Lande har man efter Krigen taget Bygningsvæsenet op til en almindelig Revision, og enten har man gennemført en Centralisation, eller ogsaa staar man i Begreb med at gøre det.

Jeg vil her gerne have Lov til at fremføre Forholdene, som de har udviklet sig i et enkelt af disse Lande, hvor man er naaet til en endelig Ordning. Det er Holland. I 1922 begyndte man en Reorganisation af Statens Bygningsvæsen, de enkelte Planer til denne Reorganisation blev udarbejdet i 1923, og den 1. Januar 1924 blev Centralisationen fuldbyrdet. De havde ellers i det hele og store en Ordning lig den, vi har her i Danmark. Ved Centralisationen blev nu hele Bygningsvæsenet samlet under en enkelt Ledelse, underlagt en enkelt Mand, en Direktør, til hvis Raadighed der blev stillet de forskellige sagkyndige Kræfter, som altid maa være til Raadighed i saadanne Tilfælde. Da denne nye Tilstand havde hersket i blot en to, tre Aar, var man naaet dertil, at man kunde overse, hvordan Forholdene økonomisk vilde stille sig ud i Fremtiden, og man satte de aarlige Udgifter, som tidligere var 27 Mill. Gylden, ned til 5½ Mill. Gylden, altsaa man reducerede Udgifterne til en Femtedel af det, de havde været hidtil. Nu vil jeg ikke paastaa, at noget saadant vil kunne lade sig gøre her, fordi en aarlig Nedsættelse fra 27 Mill. Gylden til 5½ Mill. Gylden er en Nedsættelse af en saadan Beskaffenhed, at jeg slet ikke kan forstaa det, men at der ligger mange Penge i denne Sag, er uomtvisteligt.

Den Ordning, vi lever paa i Dag, er meget gammel. Efter hvad der er oplyst, skal den stamme fra 1750, og man hører saa egentlig ikke meget til dette Forhold før hundrede Aar efter. I 1848, altsaa endnu medens der var Enevælde i Danmark, blev der truffet den Ordning, at de fem Bygningsinspektører, som der den Gang var, skulde underlægges en Direktør, men dette Forhold varede ikke længere end fra 1848 til

1856, saa blev det ophævet. Den Ordning, der da blev truffet, skulde kun være en rent midlertidig Ordning; men denne midlertidige Ordning varer endnu den Dag i Dag, og til næste Aar kan den holde 75 Aars Jubilæum. Fra det Tidspunkt, altsaa fra 1856, blev Midlertidigheden markeret ved, at ingen Bygningsinspektør, som fra det Tidspunkt blev ansat, fik kongelig Udnævnelse. Alle de nuværende og alle de tidligere Bygningsinspektører, saa langt tilbage som til 1856, har kun været konstitueret i Embedet, og naar Spørgsmaalet har været behandlet op gennem Tiderne, er Midlertidigheden af dette Forhold gentagne Gange blevet fremhævet derved, at de kongelige Bygningsinspektører var og blev konstituerede.

Jeg maa sige, at det System, vi arbejder efter nu, har der aldrig været Tilfredshed med, og ser man paa denne Sags Historie op gennem Tiderne, vil man se af Diskussionen, at Utilfredsheden næsten udelukkende har drejet sig om den Lønningsform, som man anvendte overfor Bygningsinspektørerne, der nemlig delvis lønnedes med Procenter af det Arbejde, som de dels projekterede, dels selv foreslog og selv lod udføre. Det er heller ikke urimeligt, naar man fra Rigsdagens Side gentagne Gange har været imod en saadan Lønningsform, selv om jeg ikke tror, man kan paavise noget Tilfælde, hvor man tidligere har misbrugt den Tillid, man har vist de paagældende Bygningsinspektører. Jeg tror heller ikke, at nogen Bygningsinspektør eller andre har lukreret ved denne Ordning; men det berettiger ikke til fortsat at have en Ordning, hvori der kan ligge en stor Del Mistænkelighed. Og op gennem Tiderne er Bygningsinspektørerne og ogsaa andre i Rigsdagen og andetsteds blevet udsat for saadan Mistænkeliggørelse. At Systemet i sig selv er forkert og urimeligt, behøver ikke nogen nærmere Paavisning. Jeg vil dog sige, at vi har op gennem Historien gentagne Gange set, at man har ansat Dommere, der som Indtægt kun havde det, de selv idømte i Bøder; Systemet her er i Virkeligheden lige saa fordømmeligt, og derfor bør man snarest muligt komme bort derfra. Naar man har opretholdt denne Form, tror jeg, det ligger i en Smaatskaarenhed fra Rigsdagens eller de paagældende Ministeriers Side. Man burde naturligvis have indrettet Systemet saaledes, at Tilsynet, og hvad der hørte derindunder, kunde blive fuldkommen uafhængigt, ved at give de paagældende Bygningsinspektører, og hvem man ellers ønskede skulde føre Tilsyn med Statens Bygninger, en saadan Stilling, at de ikke